PROCEDURY POSTĘPOWANIA W SYTUACJACH ZAGROŻEŃ ZE SZCZEGÓLNYM UWZGLĘDNIENIEM AGRESJI I PRZEMOCY WYSTĘPUJĄCYCH NA TERENIE SZKOŁY PODSTAWOWEJ IM. JANUSZA KORCZAKA W KLESZCZOWIE

Podstawa prawna:
- Ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz.U. 1991 nr 95 poz. 425 z póź.zm.)
- Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o postępowaniu w sprawach nieletnich (Dz.U. 1982 nr 35 poz. 228 z póź.zm.)
- Ustawa z dnia 14 grudnia 2016 r. - Prawo oświatowe (Dz.U. z 2017 poz. 59)

Działania podejmowane w sytuacjach wystąpienia zachowań agresywnych ze strony ucznia muszą mieć charakter kompleksowy. Ich celem jest zmiana zachowań sprawców i ofiar agresji. Skuteczność podejmowanych interwencji zależy od tego, czy nauczyciele i rodzice konsekwentnie realizują jednolity system oddziaływań wychowawczych wobec dziecka i sposób reagowania na agresję.

System reagowania powinien uwzględniać następujące założenia:
- należy reagować na każdą sytuację, w której występuje agresja i przemoc – brak reakcji uczniowie odbierają jako przyzwolenie na tego typu zachowania,
- doraźne sytuacje wymagają szybkiej i zdecydowanej interwencji,
- ważne jest wykazywanie troski o ucznia (dotyczy to zarówno ofiary, jak i sprawcy).
- nie należy potępiać ucznia, ale wskazywać na zachowania aprobowane społecznie, wyrażać brak zgody na stosowanie agresji i przemocy,
- każdą sytuację należy wnikliwie rozpatrywać,
- konieczne jest współdziałanie z innymi nauczycielami i udzielanie sobie nawzajem wsparcia.

Osoba podejmująca interwencje powinna:
● reagować stanowczo,
● mówić prosto i jasno, podać komunikat, co uczeń ma robić: np. „przestań kopać”, „usiądź”, „odejdź”.
● traktować sprawcę jak osobę, która może sama wziąć odpowiedzialność za swoje czyny,
● jeśli to konieczne, użyć siły, ale tylko tyle, ile potrzeba np. do rozdzielenia bijących się uczniów lub przytrzymać, kiedy dziecko ma napad furii, a w wyjątkowej sytuacji należy wezwać Policję (specjalistę ds. nieletnich, czy nawet pogotowie ratunkowe),
● szanować ucznia (mówić o zachowaniu, nie o osobie).

Osoba podejmująca interwencje powinna unikać:
● agresji fizycznej,
● agresji słownej (nie obrażać, nie zawstydzać, nie oceniać ucznia, lecz jego zachowanie),
● okazywania niepewności,
● długich monologów i moralizowania,
● wchodzenia w rolę sprawcy, by pokazać, co czuje osoba poszkodowana.

PROCEDURY POSTĘPOWANIA
W PRZYPADKU AGRESYWNEGO ZACHOWANIA UCZNIA

1. **Nauczyciel bądź inny dorosły świadek zdarzenia** reaguje na zachowanie agresywne i przeprowadza rozmowę ze stronami konfliktu, a w możliwie najszybszym czasie **przekazuje sprawę wychowawcy**.
2. **Wychowawca**:
- rozmawia z uczniami (ewentualnie w obecności nauczyciela, świadka zdarzenia),
- bada sytuację i ustala przyczynę agresji,
- przypomina zasady i normy zachowania obowiązujące w szkole,
- wyciąga konsekwencje z niewłaściwego zachowania ucznia/uczniów.
3. **Wychowawca** po ocenie sytuacji podejmuje decyzję, czy powiadamiać rodziców sprawcy i ofiary.
4. W przypadku nieobecności wychowawcy nauczyciel informuje o zdarzeniu: **pedagoga lub dyrekcję**, którzy podejmują kroki określone w punkcie 2 i 3.
5. **Wychowawca** informuje pedagoga w sytuacjach powtarzającego się agresywnego zachowania ucznia.
6. Uczeń zostaje objęty pomocą **pedagoga** na terenie szkoły.
7. Jeśli zachowanie nadal nie ulega poprawie, do szkoły wezwani zostają rodzice ucznia.
Pedagog i wychowawca klasy przeprowadzają rozmowę z rodzicami:
- ustalają przyczyny agresywnego zachowania ucznia,
- informują o poniesionych i dalszych konsekwencjach dla ucznia (w przypadku braku poprawy),
- proponują ścisłą współpracę z rodzicami i określają zasady dalszego postępowania celem poprawy zachowania dziecka,
- proponują pomoc specjalistyczną.
8. Jeśli nadal nie ma poprawy w zachowaniu ucznia to należy zorganizować spotkanie:
wychowawca klasy + dyrekcja + rodzice ucznia/ prawni opiekunowie + pedagog.
Wychowawca w porozumieniu z dyrekcją podejmują działania zgodnie z zapisem w statucie szkoły i informują o nich rodziców i ucznia, proponują pomoc specjalistyczną. Rodzice/ prawni opiekunowie, uczeń i wychowawca mogą podpisać kontrakt, zawierający zasady współpracy stron.
9. W sytuacjach często powtarzających się zachowań agresywnych, po wykorzystaniu wszystkich wyżej wymienionych działań, **dyrekcja w porozumieniu z pedagogiem i wychowawcą** powiadamia Policję (za wyjątkiem sytuacji uregulowanych prawnie) w celu przeprowadzenia rozmowy z uczniem i jego rodzicami/ prawnymi opiekunami.
10. Po każdym spotkaniu z rodzicami - **wychowawca i pedagog** sporządzają notatkę ze spotkania, którą podpisują rodzice/ prawni opiekunowie.
11. W przypadku, gdy uczeń naruszył godność nauczyciela lub innego pracownika szkoły, nauczyciel lub pracownik niepedagogiczny szkoły zgłasza powyższy fakt dyrektorowi placówki, a w przypadku nieobecności dyrektora udaje się do wicedyrektora szkoły, pedagoga lub wychowawcy klasy.
12. Konsekwencje w/w zachowań określonych w punkcie 11 regulują przepisy wyższego rzędu.

PROCEDURY POSTĘPOWANIA
W PRZYPADKU WYSTĄPIENIA W SZKOLE
ZJAWISKA AGRESJI LUB PRZEMOCY
STWARZAJĄCEGO ZAGROŻENIE DLA ZDROWIA LUB ŻYCIA

Procedury postępowania nauczycieli wobec ucznia – sprawcy czynu.

1. **Nauczyciel** bądź **inny dorosły świadek zdarzenia przerywa zachowanie agresywne**, jeśli jest to możliwe izoluje ucznia zachowującego się agresywnie od grupy. **W razie potrzeby wzywa pomoc** (najbliżej znajdująca się osobę dorosłą, innego nauczyciela, pedagoga, **pogotowie**).
2. **Nauczyciel powiadamia dyrekcję szkoły (wicedyrektora lub dyrektora)** i **przekazuje ucznia pod opiekę osoby wyznaczonej przez dyrekcję** (pedagoga, wychowawcy lub innej).
3. **Osoba**, **która przejmuje opiekę nad uczniem powiadamia rodziców**/ prawnych opiekunów ucznia.
4. **Dyrekcja szkoły**, **powiadamia policję** w razie zaistnienia poważnego czynu, stwarzającego zagrożenie dla zdrowia lub życia lub gdy sprawca nie jest uczniem szkoły i jego tożsamość nie jest nikomu znana.
5. **Nauczyciel zabezpiecza ewentualne dowody zdarzenia**/ przestępstwa lub przedmioty pochodzące z przestępstwa i przekazuje je dyrektorowi szkoły. Dyrektor placówki przekazuje dowody policji.

PROCEDURY POSTĘPOWANIA
NAUCZYCIELA WOBEC UCZNIA - OFIARY CZYNU

1. **Nauczyciel** bądź **inny dorosły świadek zdarzenia udziela poszkodowanemu pierwszej pomocy**, jeśli ofiara doznała poważniejszych obrażeń. **W razie potrzeby wzywa pomoc** (najbliżej znajdującą się osobę dorosłą, innego nauczyciela, pedagoga, **pogotowie**).
2. **Nauczyciel powiadamia dyrekcję szkoły (wicedyrektora lub dyrektora)** i **przekazuje ucznia pod opiekę osoby wyznaczonej przez dyrekcję** (pedagoga, wychowawcy lub innej).
3. **Osoba**, **która przejmuje opiekę nad uczniem** lub **inna, wyznaczona przez dyrekcję, powiadamia rodziców**/ prawnych opiekunów ucznia.
4. **Dyrekcja szkoły**, **niezwłocznie powiadamia policję** w przypadku, kiedy istnieje konieczność: profesjonalnego zabezpieczenia śladów zdarzenia/ przestępstwa, ustalenia okoliczności i ewentualnych świadków zdarzenia.
5. Nauczyciel, z sytuacji której był świadkiem, sporządza notatkę, a następnie przekazuje ją dyrekcji placówki.
6. **Wychowawca w porozumieniu z dyrekcją podejmują działania** (zgodnie z zapisem w statucie szkoły) i informują o nich rodziców i ucznia.

PROCEDURY POSTĘPOWANIA W PRZYPADKU POPEŁNIENIA CZYNU KARALNEGO jest taka sama jak PROCEDURY POSTĘPOWANIA W PRZYPADKU WYSTĄPIENIA W SZKOLE ZJAWISKA AGRESJI LUB PRZEMOCY STWARZAJĄCEGO ZAGROŻENIE DLA ZDROWIA LUB ŻYCIA

Każdy przypadek czynu karalnego (sprawca ukończył 13 lat) zaistniałego na terenie szkoły obowiązkowo zgłaszany jest na policję przez dyrektora szkoły lub pedagoga.
Do czynów karalnych najczęściej popełnianych przez uczniów należą:
- bojki (wg definicji prawnej: jest to zdarzenie, pomiędzy co najmniej trzema osobami, gdzie każda z tych osób występuje w roli napastników i napadniętych),
- pobicia (dwóch, trzech lub więcej na jednego),
- wymuszania pieniędzy z użyciem przemocy (rozbój),
- kradzież,
- uszkodzenie ciała (agresja fizyczna) - jeżeli lekarz sądowy oceni niezdolność powyżej 7 dni, do 7 dni przestępstwo jest ścigane na wniosek rodziców/ prawnych opiekunów.

Osoba podejmująca interwencję powinna o tym **poinformować rodziców/** prawnych opiekunów ze względu na konieczność posiadania zaświadczenia o urazach od lekarza sądowego.

PROCEDURY POSTĘPOWANIA W PRZYPADKU KRADZIEŻY I DEWASTACJI MIENIA SPOŁECZNEGO (SZKOLNEGO, OSOBISTEGO)

1. Uczeń zgłasza kradzież wychowawcy klasy/ nauczycielowi.
2. Wychowawca/ nauczyciel przeprowadza rozmowę z poszkodowanym, a następnie ewentualnymi świadkami w celu ustalenia okoliczności zdarzenia.
3. Po ustaleniu okoliczności kradzieży wychowawca powiadamia rodziców/ prawnych opiekunów poszkodowanego oraz podejrzanego (sprawcy) i odnotowuje ten fakt w dokumentacji szkolnej.
4. Wychowawca o zaistniałym fakcie informuje pedagoga i dyrekcję szkoły.
5. W przypadku powtarzających się kradzieży dyrekcja szkoły w porozumieniu z wychowawcą i pedagogiem zgłasza zdarzenie na policję lub do sądu rodzinnego.
6. W przypadku dewastacji mienia społecznego rodzice/ prawni opiekunowie ucznia mogą z własnej woli naprawić wyrządzone szkody.
7. Wychowawca sam lub w porozumieniu z dyrekcją szkoły wyciąga konsekwencje wobec ucznia/uczniów dopuszczających się wyżej wymienionych czynów zabronionych i informuje o nich rodziców/ prawnych opiekunów sprawcy.

PODSTAWA PRAWNA
Odpowiedzialność za szkody wyrządzone przez dzieci, które nie ukończyły 13. roku życia
Małoletni, którzy nie ukończyli 13 lat, nie ponoszą odpowiedzialności prawnej za wyrządzoną szkodę. Znajdują tu zastosowanie przepisy art. 426 kodeksu cywilnego, z którego wynika, że **uczeń, który nie ukończył 13 lat, nie ponosi odpowiedzialności za wyrządzoną przez siebie szkodę.**

PROCEDURY POSTĘPOWANIA W PRZYPADKU ZANIEDBYWANIA UCZNIÓW PRZEZ RODZICÓW/PRAWNYCH OPIEKUNÓW POD WZGLĘDEM ZDROWOTNYM ORAZ ZAPEWNIENIA PODSTAWOWYCH POTRZEB ŻYCIOWYCH

1. Nauczyciel lub pracownik niepedagogiczny zgłasza wychowawcy klasy swoje spostrzeżenia odnośnie zaniedbań danego ucznia.
2. Wychowawca, jeśli zaistnieje taka konieczność, wzywa rodziców/ prawnych opiekunów do szkoły. Odnotowuje fakt rozmowy w dzienniku lekcyjnym, zalecając konieczne działania celem poprawy sytuacji danego dziecka, co rodzice/ prawni opiekunowie potwierdzają podpisem.
3. W przypadku braku wypełniania zaleceń wychowawca powiadamia pedagoga szkoły.
4. Pedagog w porozumieniu z dyrekcją szkoły ponownie wzywa rodziców/ prawnych opiekunów ucznia do szkoły. Wskazuje możliwość lub konieczność pomocy w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej, diagnozy w Poradni Psychologiczno – Pedagogicznej, u lekarza specjalisty lub w innej tego typu instytucji. Sporządza notatkę z przeprowadzonej rozmowy.
5. Przy braku współpracy z rodzicami/ prawnymi opiekunami ucznia dyrekcja szkoły w porozumieniu z pedagogiem, w zależności od sytuacji, powiadamia instytucje wspierające rodzinę: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kleszczowie, Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, Wydział Rodzinny i Nieletnich Sądu Rejonowego w Bełchatowie i inne.

PROCEDURY POSTĘPOWANIA, GDY UCZEŃ PRZEJAWIA PROBLEMY ZDROWOTNE NA TERENIE SZKOŁY

1. Uczeń zgłasza problem zdrowotny nauczycielowi lub innemu pracownikowi szkoły.
2. W miarę możliwości zostaje na terenie szkoły udzielona pierwsza pomoc.
3. Dyrekcja szkoły lub wyznaczona osoba powiadamia rodzica/ prawnego opiekuna o zaistniałej sytuacji. W razie konieczności rodzic/ prawny opiekun odbiera dziecko z placówki.
4. W sytuacjach zagrożenia życia dziecka dorosły świadek zdarzenia natychmiast wzywa pogotowie.
5. O zdarzeniu należy niezwłocznie poinformować dyrekcję szkoły.